

τοῦ, ὡς εὐήμερων πλούσιος περιθάλπων φίλους δυστυχήσαντας, μέγαν ἀριθμὸν μαρμαρίνων λειψάνων. Ὁ γὰρ κατέστη μουσεῖον, ἐν ᾧ κατέφυγον ὡς ἐν λιμένι ἀσφαλεῖ κατὰ τῆς θυέλης, ὁ Μελέαγρος τῆς Ἀνδρου¹, ὁ Ἑρμῆς τῆς Αὐλίδος², πληθὺς συντετριμμένων προτομῶν καὶ κορμῶν ἀνώνυμων, ἀνάγλυφα περιεργότατα, ἰδίως τὸ νεωστὶ ἐν Ἐλευσίνι ἀνακαλυφθὲν τοῦ Τριπτολέμου καὶ τῆς Δήμητρος, τὸ τοῦ Μαράθωνομάχου κοιτανάγλυφον, εἰς φυσικὸν μέγεθος κατὰ κράαφον ἀπεικονιζομένου, λεπτῶς δ' ἐξεργασμένον ὑπὸ Ἀριστοκλέους τοῦ Σικυωνίου, καὶ προσομοιάζοντος μᾶλλον τοῖς αἰγυπτιακοῖς ἔργοις ἢ τοῖς ἐλευθερίοις πλάσμασι τοῦ φειδιακοῦ ἐργαστηρίου³.

Τὸ οἰκοδόμημα δ' ἐκεῖνο, ὅπερ κατ' ἐξάρισιν μοναδικὴν ἔμεινε ἀλώθητον ἐν μέσῳ τῶν καλυπτόντων τὸ ἔδαφος τῆς Ἀττικῆς ἐρείπων, ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ δύνοντος ἡλίου, ἐπιχρίοντος αὐτὸ διὰ ῥοδίνης χοιρᾶς, προσελάμβανεν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν ἡδύ τι κάλλος καὶ μυστηριώδη ἔννοιαν. Τὸ τοῦ Θεσέως ὄνομα, ὑπομιμνήσκον τοὺς μυθικοὺς χρόνους, τὸ ἀπέριτον τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, ἡ παράταξις τῶν κιόνων αὐτοῦ, συγχρόνων τοῖς ἀγῶσι κατὰ τοῦ Δαρείου καὶ τοῦ Ξέρξου, ἡ τῆς τύχης εὐμένεια, ἥτις καὶ τοι εἰκοσιτέσσαρες διέρευσαν αἰῶνες, καίτοι τοσαῦται συνέβησαν ἐπιδρομαί, τοσοῦτοι πόλεμοι, τοσοῦτοι σπασμοὶ τῆς φύσεως καὶ τῆς ἀνθρωπότητος, ὅφ' ὧν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἔπαθον πάντα τὰ λοιπὰ μνημεῖα, ἐφείσθη ὅμως τοῦ ἱεροῦ τούτου περιβόλου, πᾶσαι αἱ χάριτες αὐτοῦ καὶ πᾶσαι αἱ εὐτυχεῖς αὐταὶ συμπτώσεις, δὲν περιέχουσιν ἄρα ἐν συνόψει αὐτὴν τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλληνικῆς μεγαλοσύνης; Καὶ αὕτη ἐπίσης, γεννηθεῖσα ἐν τοῖς ἡρώϊκοις χρόνοις, παρήγαγε τὰ κινουντα τὸν θαυμασμὸν ἡμῶν μεγαλουργήματα, καὶ μεθ' ὧν τὰς περιπετείας τῶν κρατῶν, μεθ' ὧν

1. Τὸ ἄγαλμα τοῦτο, οὗ ὁ τύπος ὁμοιάζει τῷ τοῦ Ἑρμοῦ, μάλιστα τοῦ Πραξιτελείου, ἀπεικονίζει κατὰ τὰς πειθανωτάτας εἰκασίας, ἀφρωτῆσθέντα νεκρόν. Εὐρίσκεται δὲ νῦν ἐν τῷ μέσῳ τῆς δευτέρας αἰθούσης τῆς ἀρκτῶς πτέρυγος τοῦ Ἑθνικοῦ μουσείου. Σ. τ. Μ.

2. Τὸ ἄγαλμα εὐρέθῃ ἐν Ἀταλάντῃ, εἶναι δ' ἐκτεθειμένον ἐν τῇ πρώτῃ αἰθούσῃ τῆς ἀρκτῶς πτέρυγος τοῦ Ἑθνικοῦ μουσείου. Ἀθῆλον δὲ ἂν ἀπεικονίζῃ τὸν θεόν, ἢ θνητὸν κατὰ τὸν τύπον τοῦ Ἑρμοῦ. Σ. τ. Μ.

3. Τὸ πολυτιμώτατον τοῦτο διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς ἀρχαιοτάτης ἀττικῆς τέχνης μνημεῖον, ἀπεικονίζει πολεμιστὴν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ Μαραθωνομάχον, διότι ἦ τε ἐργασία αὐτοῦ καὶ τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων τῆς ἐπιγραφῆς μαρτυροῦσιν ὅτι ἐποιεῖται πρὸ τῶν μηδικῶν πολέμων, κατὰ τὸν 5^{ον} αἰῶνα π. Χ. Ὁ δὲ Ἀριστοκλῆς ταυτίζεται ὑπὸ τινων καὶ ὑπὸ Πausaniou (5^{ος} κ', 7) μνημονευομένη Ἀθηναίῳ γλύπτῃ καὶ εἶναι ἴσως προγενέστερος τοῦ ὑπὸ τοῦ Πausaniou ἐπίσης ἀναφερομένου ὁμωνύμου Σικυωνίου χαλκοτύπου. Σ. τ. Μ.

τοὺς κλύδωνας τῶν λαῶν παρὰ μένει ἔμπεδος καὶ ἀκτινοβόλος ἐν μέσῳ ἐρείπιων.

Οὐχὶ ἄνευ λύπης κατέλιπον τὰς Ἀθήνας, καὶ ὅτε μετὰ τὰς ὀλίγας ἡμέρας ἃς διέτριψα ἐν θεωρίᾳ τοῦ ἰδεώδους, ἤνυον τὴν εἰς Πειραιᾶ ἀγούσαν, καὶ ἐβλεπον ὀπισθεν μου ἐξαφνίζομένην τὴν κορυφὴν τῆς Ἀκροπόλεως, ἐνόμιζον ὅτι ἐγκαταλείπω πατρίδα, ἣν οὐδέποτε ἴσως θὰ εὐτυχίσω νὰ ἐπανίδω. Ὁ οὐρανὸς ἦτο αἴθριος, ἡ δὲ θάλασσα ἡρέμα ταρρασσομένη, ἐκάλυπτε διὰ λευκῶν γναφάων τὴν κυανὴν ἐπιφάνειαν τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου· ἀφίνομεν ὀπισθεν ἡμῶν τὴν Αἴγιναν καὶ τοὺς ναοὺς αὐτῆς, παραπλέομεν δὲ τὰς ἀκτὰς τῆς Ἀργολίδος, εἴτα τὰς λακωνικὰς καὶ χαιρετίζομεν τὰς χιονοσκεπεῖς ἀκρωρεῖας τοῦ Ταυγέτου· κάμπτομεν τὰς Μαλεάς, ὁπόθεν μονάζων ἀσκητῆς ἐπικαλεῖται ὑπὲρ τῶν πλεόντων τὴν εὐλογίαν τοῦ θεοῦ· μετὰ ταῦτα τὰ Κύθηρα, τὸ Ταΐναρον, βαθμηδὸν δ' αἱ ἑλληνικαὶ ἀκταὶ ἀφανίζονται ἐν τῇ ἀχλύϊ καὶ εἰσπλέομεν εἰς τὴν Ἀδριατικὴν· εὐρισκόμεθα μακρὰν τῆς Ἀνατολῆς.

Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΗΣ.

ΤΡΕΙΣ ΗΜΕΡΑΙ ΕΝ ΤΗΝΩΙ

Α'.

Πρώτη θεά τῆς Τήνου. — Ἡ ἐν τῇ θαλάσῃ νύξ. — Ἀποβίσεις. — Αἱ οἰκαί τῆς Τήνου. — Ἀνὰ τὰς ὁδοὺς. — Ἐν τῇ ἀγορᾷ. — Αἱ μαντεῖαι τῶν περιστερῶν. — Τὸ προαύλιον. — Ὁ περίβολος τοῦ ναοῦ. — Τὰ κελλία.

ὑπὸ τὴν μελαγχρινὴν σκιαύγειαν τοῦ ἀπώτατου λυκαυγοῦ διακρίνω τὸ πρῶτον τὴν Τήνον μέσῳ τῆς τεθαμβωμένης κρυστάλλου ἐνὸς τῶν κυκλικῶν παραθυριδίων, ἅτινα παρέχουσιν ἡδὴ γλισχρότατόν τι φῶς εἰς τὴν χαμηλὴν αἰθουσαν τοῦ ἀτμοπλοίου.

Ἡ μικρὰ πόλις εἶνε λευκὴ, λευκοτάτη τὴν ὄψιν, καὶ ἐν τῇ τόσῳ πρωϊνῇ ταύτῃ ὥρᾳ νομίζει τις μάλιστα ὅτι μαλθακῶς κεκλιμένη παρὰ τὴν ἀκτὴν τρυφᾷ ἔτι ἐν τῇ ἀπολαύσει ἐωθινοῦ ὕπνου, βαυκαλωμένη ὑπὸ τοῦ παρ' αὐτὴν φλοισβίζοντος γαλανοῦ αἰγιαλοῦ, ἢ μόλις ἀφυπνισθεῖσα ἵνα ὑποδεχθῇ τοὺς προσελευσόμενους ξένους, δὲν ἐπρόφρασε ν' ἀποβάλῃ ἀκόμη τὴν χιονώδη λινστολὴν τῆς νυκτός.

Ὁ δοῦπος τῆς ἑλικος καθίσταται ὁλονὲν βραδύς, μᾶλλον ὑπόκωφος, καὶ ἐνῶ τὸ πυρόσκαφον ἀνακόπτει ἐντελῶς τὸν δρόμον, ἀναπάλονται ἔτι τὰ στέρνα αὐτοῦ, ὡς ἐὰν ἀσθμαίνει ἐκ τῆς συνεχοῦς πορείας 85 μιλλίων, ἣν διήνυσεν ἐντὸς ἐννέα μόλις ὥρων, καὶ τρέμει ἐκ τοῦ βάρους ἴσως ὑπεροκτακωσίῳ ἐπιβιγμάτων τοὺς ὀποίους φέρει ἐπὶ τῆς ῥάχεώς του. Ἡ ἀγκυρα κυλίσταται, βυθίζεται εἰς τὸ ὕδωρ καὶ ἐμπήγνυται εἰς τὸν ἀμμώδη πυθμένα, ἐνῶ παρὰ τὰ

πλευρὰ τοῦ σκάφους προσκολλῶνται τὰ στίφη τῶν λέμβων καὶ ἀπὸ τῆς πρύμνης μέχρι τῆς πώρας ἄρχεται ὁ ἀπερίγραπτος ἐκεῖνος ἀγὼν ὁ πλήρης συγχύσεων, ὕδρεων, βλασφημιῶν καὶ ὠθήσεων, ὁ ἀγὼν τῆς ἀποδιβάσεως.

Μάτην ἀποπειρώμαι ν' ἀνέλθω εἰς τὸ κατὰ στραμὰ πανταχόθεν μοι περιφράττουσι τὴν διόδον ἀπὸ τῆς κλίμακος τείχη ἀπόρθητα ὠκοδομημένα ἐκ νώτων, στέρνων καὶ βραχιόνων ἀνθρωπίνων. Ἀπὸ τῆς χθὲς ἐσπέρας μένω κεκλεισμένος ἐν τῇ ἀσφυκτικῇ ἀτμοσφαίρᾳ τῆς στενῆς ὑποθαλασσίᾳ αἰθούσης μετὰ πεντήκοντα ἄλλων ἀμφιγενῶν καταδίκων. Διήλθον τὰς πρώτας ὥρας τῆς νυκτὸς συνεσφιγμένος ἐν πολυζήτητῳ τινὶ ἄκρᾳ ἀνακλίντρου, μόλις διαθέτων τόπον τόσον, ὥστε νὰ στρέφω τὰ φύλλα ἀναγινώσκων ἐπὶ μικροῦ δεδιπλωμένου βιβλίου, καὶ ὅταν ἐσβέσθησαν πάντα τὰ φῶτα, ἐκτὸς μικρᾶς λυχνίας ἥτις ἐκάμυε καὶ αὐτὴ νυσταλέα τὸν μόνον τῆς ὀφθαλμὸν, μόλις καὶ διὰ μυρίων τεχνασμάτων κατῴρωσθα νὰ συζεύξω δύο τῶν ἐν τοῖς ἀτμοπλοίοις χιαστῶν ἐκεῖνων σκαμνίων καὶ νὰ περισυναῶ ἐπὶ τῆς μικρᾶς ἐπιφανείας αὐτῶν ὀλόκληρον τὸ σῶμα οὕτως, ὥστε νὰ καταλάβῃ τὴν ὀπωσὺν ὀριζόντιον θέσιν τῆς ἀναπαύσεως. Ἄλλ' εἰμαι ἡναγκασμένος ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ν' ἀλλάσσω τοῦ σώματος τὴν θέσιν, καὶ ὥς ἐκ τούτου πᾶσα ἐλπίς ὕπνου περυγιζεῖ ἀνεπιστρεπτεῖ.

Τὴν ἀφόρητον παράτασιν τῆς ἀκουσίᾳ ταύτης ἀγρυπνίας μόλις μετριάξω πως βαυκαλώμενος διὰ τῶν πολυποικίλων σχεδίων τῆς ἐν Τήνῳ μελλούσης τριημέρου διαμονῆς. Ὅταν πρόκηται νὰ ἐπισκεφθῶ τὸ πρῶτον τόπον τινὰ, προσπαθῶ ἐκ τῶν πληροφοριῶν, ἃς περὶ αὐτοῦ συνέλεξα, ἐκ περιγραφῆς, ἣν ἀνέγνων ποτὲ, νὰ ἀποτυπώσω ἐν τῷ βῆθει τῆς φαντασίας πλήρη καὶ ζωντανὴν τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, ἥτις ὅμως ἀποδεικνύεται πάντοτε ἀνομοιοτάτη μετὰ τὴν ἀπλὴν ἐπίγνωσιν τοῦ πρωτοτύπου. Ἄλλ' ἤδη εἶνε τόσαι αἱ περὶ Τήνου προκαταλήψεις μου συνεζευγμέναι μετὰ τῶν περὶ τῆς πανηγύρεως! καὶ συμμίσγυνται, συμφύρονται ἐν τοιαύτῃ διηνεκεῖ περιδινῇ, ὥστε ὅλη ἡ ἀρχιτεκτονικὴ δύναμις τοῦ ἐγκερᾶλου ἀδυνατεῖ νὰ καταρτίσῃ ἐξ αὐτῶν, ἔστω καὶ τὸ ἀτελέστατον σχεδιάσμα.

Ἐν τῇ αἰθούσῃ ὅλοι οἱ ἄλλοι κοιμῶνται. Εἰς μὲν τὸ βάθος αἱ γυναῖκες ἀποκεκρυμμέναι ὑπὸ τοῦ ἐρυθροῦ παραπετάσματος, ὅπερ χωρίζον εἰς δύο τὴν στενὴν αἶθουσαν καθιστᾷ αὐτὴν παρρηφερῇ πρὸς μικρὸν θέατρον, οἱ δὲ ἄνδρες καθήμενοι περὶ τὴν εὐμήκη τράπεζαν, ἐφ' ἧς ἀποθέτουν ὡς παροφίδας περιεστεμμένους ἐν τῇ

ιδίᾳ ἀγκάλῃ τὰς ὑπὸ τοῦ ὕπνου βεβαρημένους κεφαλὰς αὐτῶν. ἕτεροι δὲ στηρίζοντές πως τὰ νῶτα, καὶ μόνος εἰς νησιώτικῃ καθεύδων ἡρωϊκῶς ἐν τῷ μέσῳ τῆς αἰθούσης ἐπὶ ἀπλοῦ σκαμνίου, χωρὶς ποσῶς νὰ στηρίξῃ τὸ σῶμα, ἀναλαμβάνει τὸ τρίτον ἤδη ἀπὸ τοῦ δαπέδου τὸ μακρὸν αὐτοῦ φέσιον, ὅπερ ἀπωλέσκει τὴν ἰσορροπίαν κατεκρημνίσθη ἐν ἀποτόμῳ τινὶ κατανύσει τῆς κεφαλῆς.

Δυστυχῶς ἡ ζηλευτὴ μακαριότης τῶν ἐπιβατῶν δὲν ἐμελλε νὰ διαρκέσῃ ἐπὶ πολὺ· τὸ ἀτμόπλοιον, ὅπερ ἄχρι τοῦδε ἔβαινεν ὁμαλῶτατα, ἤρξατο αἰφνης κινούμενον ἔνθεν καὶ ἔνθεν, καὶ μετ' ὀλίγον γενικὴ σύγχυσις ἐπηκολούθησεν· αἱ πλεῖστοι κεφαλαὶ ἠγέρθησαν ἐκ τῆς τραπεζῆς, τὸ ἐρυθρὸν παραπέτασμα ἀνέσῳρη καὶ ἠκούσθησαν οἱ πρῶτοι λαρυγγισμοὶ τοῦ θαλασσίᾳ μελοδράματος, ὅπερ διήρκεσε σχεδὸν μέχρι τῆς χαρρυγῆς.

Τοιαύτῃ ὑπῆρξεν ἡ ἐν τῇ θαλάσσῃ νύξ. Καὶ ἤδη ὡς ὅσιν προσβλέπω ὅλον ἐν διαγυσετέραν καθισταμένην τὴν μικρὰν πόλιν τῆς Τήνου, ἥτις, ἂν ὅχι ἄλλο, θὰ μοὶ παράσχῃ τουλάχιστον ἄερα καὶ ὕπνον.

Καθ' ἣν ὥραν, ἀραιωθέντος τοῦ πλήθους, κατήλθον τέλος ἐπὶ τῆς μικρᾶς λέμβου ἥτις με ἔφερε πρὸς τὴν τηνιακὴν ἀκτὴν, ὁ ἥλιος προβάλων ἡρέμα ἀπὸ τῶν χλοερῶν βουνῶν τῆς νήσου ἐξηκόντιζε μέχρι περάτων τοῦ Αἰγαίου τὰς ἐαρινὰς αὐτοῦ ἀκτῖνας. Ἡ θάλασσα μόλις ἐρρυτιδοῦτο ὑπὸ τὴν ἐλαφρῶς δροσερὰν ἀναπνοὴν τῆς ἡοῦς, οὕτως ὥστε ἐφαίνετο ὡσεὶ πλεκτὴ ἐκ λεπτῆς ψιάθου πρασίνης ἄμα καὶ κυανῆς. Εἶνε δὲ ἐξαιρετικὴ εὐτυχία ἡ οὕτως εὐχερὴς ἀποδιβάσεις ἐν Τήνῳ, ὅπου συνήθως οἱ ἐπιβάται ὑφίστανται τὸν κίνδυνον, ἂν ὅχι πνιγμοῦ, ἀλλ' ἀκουσίᾳ τινὸς ψυχρολουσίας· διότι ἐνῷ ἡ νῆσος στερεῖται λιμένος, ἀπολαύει προσέτι τῆς στοργῆς ὅλων τῶν ἀνέμων, οἵτινες πνέουσι περὶ αὐτὴν μετὰ τοσαύτης ὀρμῆς, ὥστε κινουσι καὶ αὐτὰς τὰς ἐπιτυμβίους στήλας κατὰ τὸν ἐκφραστικώτατον μῦθον τῶν ἀρχαίων.

Ἡ λέμβος με ἀποδιβάσει ἐπὶ τοῦ Μώλου, ἥτοι τεχνητῆς προσεκβολῆς τῆς ξηρᾶς εἰς σχῆμα βραχίονος στενοῦ καὶ μακροῦ, προφυλαττοῦσης ἀσθενῶς πως τὰ ἐν τῷ ἀβαθεῖ λιμενίσκῳ μικρὰ πλοιάρια. Καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν αὐτοῦ καὶ τὴν λοιπὴν γραμμὴν τῆς παραλίας ἐκχύνεται πικνότερον καὶ ἀεικίνητον τὸ πλῆθος, ἐν μέσῳ τοῦ ὁποίου ὠθῶν καὶ ὠθούμενος, παρεκκλίνων τῇδε κακεῖσε κατ' ἀνάγκην, διακόπτων δ' ἐνίοτε καὶ ἐπὶ μικρὸν τὴν πορείαν, βαδίζω οὕτω μηχανικῶς καὶ φθάνω τέλος ἐκεῖ, ὅπου με ἀναμένει μικρὰ ἀναψυχὴ καὶ ἀπαραιτητὸς ἀνάπαυσις ὀλίγων ὥρων.

Αἱ οἰκίαι τῆς νήσου, πᾶσαι σχεδὸν διώροφοι, οὐδὲν ἔχουσι τὸ ἰδιόρρυθμον, ἐκτὸς τῶν πρὸς τὰς ὁδοὺς προεξοχῶν τοῦ ἄνω ὀρόφου, αἵτινες καθιστῶσι τὸ μὲν ἐνδιαίτημα ἀνεπαίσθητως εὐρύτερον, πληκτικῶς δὲ σκιερούς τοὺς ἄλλως τε στενωπάτους δρομίσκους. Τὸ μόνον διακριτικὸν τῆς τήνιακῆς ἀρχιτεκτονικῆς εἶνε ὅτι ἡ αἶθουσα τῆς ὑποδοχῆς τίθεται ἄνευ μεσολαβήσεως διαδρόμων καὶ προδόμων παρ' αὐτὴν τὴν ἐξωθύραν, ὥστε ὁ ἐπισκέπτης δύναται εὐθὺς νὰ εὐρεθῇ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ εἰς τὴν αἶθουσαν, παρεισάγων μὲν διὰ τῆς ἀνοιγομένης θύρας τὸ ὑπαίθριον ψῦχος, ἀπομάσσω δ' ἐπὶ τοῦ δαπέδου ἢ τοῦ ὑπεστρωμένου τάπητος ὅλον τὸν ῥυπον τῶν ἰδίων ὑποδημάτων. Ἡ ἐσωτερικὴ διασκευή τῶν οἰκιῶν εἶνε συνήθως ἀπλὴ καὶ κατ' ἐξοχὴν καθαρὰ, περὶ πολλοῦ δὲ ποιοῦνται αἱ Τήνιαι οἰκοδόεσται τὴν ἀναπαυτικὴν καὶ φιλάρεσκον συσκευὴν τῆς κλίνης κυρίως, ἣν ἐπιστρωννύουσι δι' ἀπαλῶν στρωμνῶν, χιονολευκῶν ἐπικαλυμμάτων καὶ περικεντήτων προσκεφάλων, καὶ περικλείουσιν εἰς ἀρχαίουφαντον *κοινουπέραν*. Καὶ παρ' αὐταῖς ταῖς μᾶλλον πενομέναις οἰκογενεαῖς, ταῖς τρεφομέναις ἴσως διὰ ξηροῦ ἄρτου καὶ ἐλαιῶν θὰ εὕρῃ τις τοιαύτας κλινάς.

Αἱ Τήνιαι δέσπαινε εἶνε εὐθυμοί, εὐπροσήγοροι, περιποιητικαὶ μέχρι φορτικότητος ἐνίοτε, αἱ δὲ κόραι αὐτῶν δροσεραὶ, φιλογέλωτες, καὶ μεταξὺ τριῶν ἢ μία πάντοτε εὐμορφος... ἂν ὅχι καὶ αἱ τρεῖς.

* *

Διερχόμενος τὰς πολυδαίδαλους ὁδοὺς καὶ στενωπούς συναντῶ πανταχοῦ ὁμάδας ἀνθρώπων ποικίλως ἐνδεδυμένων, ὧν οἱ μὲν ἀπλῶς βαδίζουσιν ἢ κρατοῦσι τρόφιμα, οἱ δὲ ἄρτι ἀφικόμενοι, περιέρχονται μετὰ τῶν ἰδίων ἀποσκευῶν ζητοῦντες γωνίαν τινα κεκλήν ἢ ἢ θὰ ἐγκαθιδρυθῶσι. Διὰ τοὺς εὐποροῦντας καὶ ἐγκαίρως προσερχομένους τοῦτο δὲν εἶνε δύσκολον, διότι πᾶσα Τήνια οἰκογένεια καταλείπει προθύμως τὸν οἶκον κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς πανηγύρεως εἰς ξένους καλὸν πληρώνοντας ἐνοίκιον καὶ καταφεύγει παρ' ἄλλῃ τινι συγγενικῇ ἢ φιλικῇ οἰκίᾳ. Οὐ μόνον δὲ τοὺς οἴκους ἀλλὰ καὶ τὰ καταστήματα αὐτῶν ἐνοικιάζουσι πολλοὶ τῶν ἐντοπίων εἰς ἐπὶ ἡλυδάς καφεπώλας, κάπνοπώλας καὶ λαχανοπώλας, οἵτινες, εἰσάγοντες τὰ ἑαυτῶν προϊόντα, ἀπαλείφουσι τὴν παλαιὰν ἐπιγραφὴν, ἀναγράφουσι τὴν ἰδικὴν τῶν ἐπὶ τρεῖς ἢ τέσσαρας ἡμέρας, εἴτα δ' ἀπέρχονται πάλιν εἰς τὴν ἰδίαν πατρίδα, πλεῖστα ἀποκομίζοντες κέρδη ἐκ τῆς μεγάλης καταναλώσεως καὶ τῶν ὑπερόγκων τῆς πωλήσεως τιμῶν. Διὰ τοὺς πτωχοὺς ὑπάρχουσι διαθέσιμα τὰ ἑατὸν καὶ ἐπέκεινα κελλία τοῦ ναοῦ τῆς Εὐ-

αγγελιστρίας, οἱ διάδρομοι ἀκόμη καὶ ὅλος ὁ περίβολος αὐτοῦ, οἰκίαι ἐν τῇ πόλει ὑπὸ τῶν ἐπιτρόπων τοῦ ναοῦ ἐνοικιάζόμεναι καὶ δωρεὰν παρεχόμεναι ταῖς προσκυνηταῖς, πᾶσα γωνία καὶ πᾶσα ἄκρα τῶν ὁδῶν ἐπὶ τέλους δυναμένη νὰ στεγάσῃ ὅπως οὖν αὐτούς.

Ἡ στενὴ ὁδὸς, ἣν οὕτως ἐν ἀγνοίᾳ ἠκολούθησα, μὲ φέρει πρὸς τὴν ἀγορὰν, μικρὰν πλατεῖαν λιθόστρωτον ὡς ὅλαι αἱ ὁδοί, ἐν ἣ γίνεται ἡ μεγαλύτερα τοῦ πλήθους κυκλοφορία, διερχομένου κατ' ἀνάγκην ἐκεῖθεν ἴν' ἀνέλθῃ διὰ τῆς ἀνωφορῶς εὐρείας ὁδοῦ εἰς τὸν ναόν, κείμενον ὀλίγον ἀνωτέρω τῆς πόλεως.

* *

Ἐν τῇ μικρᾷ ταύτῃ πλατεῖᾳ ἰδίαν κατέχουσι γραμμὴν πρὸς τὸ μέρος τῆς παραλίας τεταγμένοι οἱ ἰχθυοπῶλαι ὅπισθεν μεγάλων κοφίνων, ἐντὸς τῶν ὁποίων περιέχονται σωρηδὸν κορχύλια, μύδια καὶ κτένια, καὶ ἀβασθῶν τινων κανίστρων, ἐν οἷς συστέλλουσι τοὺς μακροὺς ἀκανθώδεις πόδας ῥοδοκύκκινοι ἄστακοι, ἢ ἀπλοῦνται μαλθακοὶ ὀκτάποδες, μελαψαὶ σηπίαι καὶ σπάνιοι τινες μικροὶ ἰχθύς. Παρέκει μέγα παντοπωλεῖον ἐκχύνει διὰ τῶν θυρῶν αὐτοῦ μέχρι τῆς ὁδοῦ πλήμυραν προϊόντων: σάκους ὀρύζης καὶ καλὰς ἄρτων, σῦκα ξηρὰ καὶ βαρέλια σαρδελῶν καὶ ἐλαιῶν, καὶ ἐντὸς μεγάλων λεκανῶν τουρσιά πολυειδή, ὧν ἡ ὀξεῖα ὁσμὴ ὑπεισέρχεται γαργαλιστικὴ ὡς ταμβάκος εἰς τοὺς ῥόθωνας τῶν διαβατῶν. Πλησίον αὐτοῦ κεῖται μαγειρεῖον πληροῦν τὸν ἄερα μονοτόνων τερετισμῶν διὰ τῶν τριῶν τηγανίων του, ἐν οἷς παρσκευάζονται συνεχῶς ὑφ' ἐνὸς δραστηρίου μαγειροῦ θαλασσινὰ, ἀφρόπλαστοι λουκουμάδες καὶ κατ' ἐξοχὴν θαυμαστοὶ κεφτέδες ἐκ χαβιαρίου, δύο διαφόρων μεγεθῶν, μεγίστην ἔχοντες κατανάλωσιν, πωλούμενοι δὲ ἀντὶ πέντε καὶ δέκα λεπτῶν ἕκαστος. Ἐπεταὶ λαχανοπώλης, εἴτα κουρεὺς ἔχων ἀναπεπταμένην λευκὴν σημαίαν ὡς φρούριον συνθηκολογούν, μετ' αὐτὸν κηροπώλης καὶ τέλος γραμμὴ συνεχῆς μικρῶν ὑπαίθριων πωλητῶν διήκουσα ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῆς ὁδοῦ μέχρι τῆς κλίμακος τοῦ ναοῦ. Πυραμίδες *κουλουρίων*, σωροὶ φουστικίων καὶ ἀμυγδάλων, μεγάλα κάνιστρα πλήρη ζαχαρωτῶν, ἔπειτα πῖλοι ἀνδρικοὶ, ἐνδύματα μεταχειρισμένα, προστυχῶταται ἐλαιοτυπία τοῦ ῥωσσοτουρκικοῦ πολέμου ἐστρωμένα κατὰ γῆς, κομβολόγια μελανὰ καὶ καστανόχροα, φυλακτήριοι μετὰλλιοι καὶ ὀστράκινιοι σταυροὶ, μικρὰ ἐκ λευκοσιδήρου φιαλίδια διὰ τὸ ἄγιον ἔλαιον καὶ ἕτερα μεγάλητερα διὰ τὸν ἀγίασμόν, πανοράματα εἰκονίζοντα: τὸ παλάτι τῶν *λόρδων* ὅπου ἔχτισαν οἱ γενοβέζοι εἰς τὴν *Λόντρα*, ὅλα ταῦτα παρίστανται ἐν ἀτελευτητῇ ἀλύσει πρὸ τῶν ὁμμάτων τοῦ θεατοῦ, ἐνῶ ἄ-

γύρται τινές κινούσι τὸν θαυμασμὸν τῶν ἀπλουστέρων διὰ τῆς ἐκθέσεως μικροῦ λαγωῦ τεχνητοῦ ἐνδεδυμένου στολὴν ἀμαξηλάτου καὶ κινούντος τὰ ὄτα καὶ τὴν κεφαλὴν, ἕτεροι δὲ εἰσπράττουσι δεκάλεπτα παρ' ἐκείνων, ὅσοι θέλουσι νὰ μάθωσι τὴν τύχην των ἀπὸ τὸν *Κίτσο* καὶ τὴν *Καλλιόπη*, δύο λευκὰς περιστράς, αἵτινες ἔλκουσι διὰ τοῦ ῥάμφους ἔντυπά τινα χρωματιστὰ χαρτία ἀπὸ ξυλίνου κιβωτιδίου.

* *

Ἐκ περιεργίας σταματῶ πρὸς στιγμὴν τὸ βῆμα πλησίον τῶν πτερωτῶν πυθινῶν, παρ' ὧν ἤδη ζητεῖ μαντεῖαν μεσῆλιξ τις μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ ἔχων ἐξωτερικὸν μικροῦ βιομηγάνου. Πληρώνει τὸ δεκάλεπτόν του καὶ λαμβάνει τὸ χαρτὶν' μὴ γνωρίζων ὅμως ἀνάγνωσιν παρακαλεῖ αὐτὸν τὸν ἰδιοκτήτην τῶν περιστρωγῶν νὰ τὸ ἀναγνώσῃ, καὶ ἐκεῖνος συλλαβίζει τὰ ἐξῆς :

«— Τὸ μοναχὸν ἐλάττωμά σου εἶνε πῶς εἶσαι ὀλίγον μπερῆς καὶ τυραννῆς με αὐτὸ ἀδικα τὴν γυναῖκά σου, ποῦ εἶνε καλλίτερη ἀπὸ σένα' καὶ πρέπει νὰ διορθωθῇς διὰ νὰ ζήσης εὐτυχισμένος».

Φαίνεται δ' ὅτι ἐκ συμπτώσεως ἡ μαντεῖα ἦτο ἀρκετὰ ἐπιτυχής· διότι εἶδον τὸν ἄνθρωπον κοκκινίζοντα, συνοφρυωμένον ἐν τέλει δ' ὀργίλους ἀποστρέφοντα τὸ πρόσωπον καὶ ἀπερχόμενον, ἐνῶ ἡ ἐκ τῆς εὐλογίας πεποιικιλμένη μορφή τῆς συζύγου ἐμειδία αὐταρέσκως.

Μετ' αὐτοὺς προσῆλθε γέρων χωρικός ἐκ Θηβῶν. Οὐδ' αὐτὸς ἐγνώριζεν ἀνάγνωσιν καὶ ὁ ἰδιοκτήτης ἀνέγνω πάλιν τὸν χρησμόν :

«— Εἶσαι πολὺ εὐαίσθητος καὶ ἐρωτοκυπιάσαι εὐκολα, ὡς κάθε ἄνθρωπος εἰς τὴν ἡλικίαν σου, ἀλλὰ ὅσον μεγαλώνεις θὰ περιπίπτῃς εἰς ὀλιγώτερα νεανικὰ λάθη, καὶ θὰ κληρονομήσῃς ἓνα μεγαλέμπορον θεῖόν σου εἰς τὴν Ἀμερικὴν, ὅπου ἔχει πολλὰ ἑκατομύρια ! »

Τὸ εὐρὸ στόμα τοῦ χωρικοῦ ἐξέπεμψε θορυβώδη καγχασμὸν καὶ οἱ παριστάμενοι πάντες μετέσχον τῆς θυμηδίας αὐτοῦ ἐπὶ τῇ προφητείᾳ. Στρέψας δ' ἐκεῖνος, ἐνῶ ἀπῆρχετο, τὴν ἱλαρὰν ὄψιν πρὸς τὰς περιστράς, καὶ διὰ τῆς ἰδιαζούσης προφορᾶς τῶν θηβαίων ἀγροτῶν :

— Βρὲ δὲν πᾶτε νὰ μοῦ χαθῇτε, κουκουβάγιας, εἶπε, ποῦ μ' ἐκάνατε νέο κι' ἀργολάβο, καὶ πῶς θὰ κληρονομήσω, λέει, ἓνα μπάριπα ἀμερικανῶ ! Ἀμ' δὲ βλέπετε, βρὲ στραβάς, τᾶσπρά μου τὰ γένεια καὶ τὴν παλινόκαπά μου ;

* *

Πρὸ τῶν δύο μεγάλων πυλῶν, δι' ὧν εἰσέρχεται τις εἰς τὸν περίβολον τοῦ ναοῦ, ὑπάρχει προαύλιον ἐστρωμένον διὰ χονδροειδοῦς ψηφιδωτοῦ, καὶ κρήνη ἐκ μαρμάρου, καὶ κήπος εὐ-

ρὺς πρὸς τὰ ἀριστερά. Περὶ τὸ προαύλιον τοῦτο κατασκευοῦσιν ἐν πυκνοτάτῃ φάλαγγι παντοειδεῖς πωληταί, ὧν αἱ πολύχρωμοι καὶ ποικιλόσχημοι πραγματεῖαι, καὶ τὰ διάφορα ἐδέσματα καὶ τραγητά, ἐστεγασμένα ὑπὸ τῶν λευκῶν καὶ ἐπὶ πασσαλῶν ἀναδεδεμένων σκηνῶν, παριστῶσι γραφικώτατον θέαμα, παρεμφερὲς πρὸς ἀγορὰν στρατοπέδου.

Ἡ κεντρικὴ θύρα τοῦ περιβόλου, ἀφιέρωμα σιδηρουργοῦ, εἰκονίζει ἐπὶ τῶν σιδηρῶν αὐτῆς φύλλων ἀναγεγλυμμένον τὸν Εὐαγγελισμόν. Ὑπὸ τὸν θόλον αὐτῆς τὸ ἐμπόριον περιορίζεται μόνον εἰς τὴν πώλησιν φυλακτηρίων, σταυρῶν καὶ κομβολογιῶν, πρὸ πάντων δὲ ἀγίων εἰκότων, αἵτινες ἀποτελοῦσι ἀληθῆ πινακοθήκην κατέχουσαι μακρὰς σειρὰς τοίχων. Αἱ εἰκόνες εἶνε ἐκ τῶν μάλλον ζητουμένων πραγμάτων, ὅθεν βλέπει τις τοιαύτας ὄλων τῶν ἀγίων εἰς μέγεθος πελώριον ἢ καὶ ἐλάχιστον, συναμιλωμένους ὡς πρὸς τὸ ἄτεχνον, βάνανσον καὶ γελοῖον τῆς ἐργασίας. Ἡ θέα μάλιστα τινῶν ἐξ αὐτῶν, ἐν σκιερῷ δωματίῳ ἀνηρτημένων ὀπισθεν ἡμισβέστου κανδήλας, θὰ ἠδύνατο νὰ ἐμπνεύσῃ τρόμον καὶ ὄχι ἀγάπην καὶ σέβας εἰς τὴν δειλὴν ψυχὴν παιδίου ἢ νεανίδος.

* *

Ἡ πρόσοψις τοῦ ναοῦ εἶνε ἐπιβλητικὴ ἐν τῇ ἀπλουστάτῃ λευκότητι αὐτῆς· ἡ δὲ ἀρχιτεκτονικὴ αὐτοῦ εἶνε κοινὴ τις ἀπομίμησης τοῦ παρηκμακότος βυζαντιακοῦ ρυθμοῦ. Πέντε καμάραι ὑποβαστάζουσιν ἐξώστην, πρὸς ὃν ἀνέρχονται ἔνθεν καὶ ἔνθεν δύο πλατεῖαι μαρμαρίναι κλίμακες· ἕτεραι ὁκτὼ καμάραι ἐπιστεγάζουσιν τὸν ἐξώστην ἐν μέρει καὶ τὰς εἰσόδους τοῦ ναοῦ· ὑπὲρ αὐτὰς ἐπὶ τὰ μέγιστα ἐπιμήκη παράθυρα, καὶ ἡ στέγη ἀπολήγουσα εἰς πέντε γλώσσας, ὧν αἱ τέσσαρες μικραὶ καὶ χαμηλαί, ἡ δ' ἐν τῷ κέντρῳ πλατεῖα καὶ πρὸς τὸν οὐρανὸν ὑψομένη φέρει ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἐμπεπηγμένον μέγαν σταυρόν. Ὁ ναὸς στηρίζει τὰ νῶτα αὐτοῦ εἰς τὸ κεντρικὸν βάθος τοῦ τετραγώνου περιβόλου συνισταμένου ἐκ δύο ὀρόφων κελλίων, παρὰ δὲ τὴν ἀριστερὰν πλευρὰν αὐτοῦ ὑψοῦται ὡς γίγας ἀκίνητος, φύλαξ τῆς ἱερᾶς παρακαταθήκης τῶν εὐσεβῶν, τὸ ὑψηλὸν κωδωνοστάσιον, φέρον ἐκτὸς τῶν ἡχηρῶν κωδῶνων καὶ ὠρολόγιον μέγα.

Ἐν τῷ ναῷ καὶ ἐν τῇ Εὐρέσει, ἦτοι ἐν ταῖς ὑπογείοις αὐτοῦ, ὅπου εὐρέθη ἡ θαυματουργὸς εἰκὼν, τοσοῦτος συνωθεῖται κόσμος, ὥστε εἶνε ἀδύνατον νὰ εἰσέλθῃ τις ἀνευ κινδύνου λιποθυμίας. Οἱ προσκυνηταὶ προσέρχονται ἄθροοι, φέροντες μακρὰς ὡς δόρατα λαμπάδας ἢ ἀσκούς ἐλαίου ἐπὶ τῆς ῥάχους. Τινὲς κρατοῦσι τὰ ἴδια αὐτῶν βρέφη ἐν τῇ ἀγκάλῃ, ἄτινα φέρουσιν ἀβάπτιστα ἔτι καὶ ἀφιερῶσι

πρὸς τὴν Παναγίαν, ἀποθέτοντες αὐτὰ πρὸ τῆς εἰκόνης. Ἐκ δὲ τῶν παρισταμένων πιστῶν ὅσους προφθάσῃ ν' ἀρπάσῃ τὸ παιδίον γίνεται αὐτοδικαίως ἀνάδοχος αὐτοῦ. Σημειωτέον ὅτι πολλάκις ἔριδες καὶ διαπληκτισμοὶ ἐπακολουθοῦσι μεταξύ δύο ἢ τριῶν, οἵτινες τείνουσι συγχρόνως τὴν χεῖρα πρὸς τὸ νήπιον, διότι θεωρεῖται πρᾶγμα θεάρεστον ἢ ἐκ τῆς κολυμβήθρας ἀνάδοχῇ τοιοῦτου παιδός. Ἄλλοι πάλιν ζυγίζουσι τὰ τέκνα αὐτῶν ἐν τῇ ἐπὶ τούτῳ πλάστιγγι, προσφέρουσι δὲ τῇ Παναγίᾳ τὸ ἴσον βάρος εἰς κηρὸν ἢ ἔλαιον.

Τρεπόμενος πρὸς τὰ δεξιὰ συναντῶ μικρὸν μαρμαρίνον ἀναβρυτήριον ἀφιέρωμα Ὁθωμανοῦ τινος θεραπευθέντος ἐν Τήνῳ ἐκ βαρείας ἀσθενείας. Ἐκτὸς δὲ τούτου μανθάνω ὅτι καὶ ἄλλα μικρὰ ἀφιερώματα ἐγένοντο πολλάκις ὑπὸ Τούρκων, οἵτινες ἔχουσι παράδοξόν τινα πίστιν πρὸς τὴν Εὐαγγελίστριαν τῆς Τήνου.

Ἀνελθὼν διὰ πλαγίας στενῆς κλίμακος, περιέρχομαι τὴν μακρὰν σειρὰν τῶν ἐν τῷ ἄνω ὀρόφῳ κελλίων διασκελίζων πανταχοῦ στρώματα, ἐνδύματα καὶ στοιχειώδη τιὰ ἐπιπλα συνεσωρευμένα ἀναμίζῃ. Ἀπὸ πάσης γωνίας προβάλλουσι κεφαλὰὶ ἀνθρώπων τρώγουσαι, φλυαροῦσαι ἢ κοιμώμεναι, καὶ ἐνίοτε χεῖρές τινες μόνον ἀνακινούμεναι, διότι τὸ λοιπὸν σῶμα δὲν φαίνεται, κεκρυμμένον ὀπισθεν ἄλλων σωμάτων ἢ κεκαλυμμένον ὑπὸ σωρὸν κλινοσκεπασιμάτων καὶ προσκεφαλαίων. Ἐδῶ δύο γυναῖκες ἐρίζουσι περὶ τεμαχίου ἄρτου, ἀλλαχοῦ κλαυθμηρίζουσι παιδίᾳ, ἐνῷ παρέκει καγγαζοῦσιν ἐν κύκλῳ συνόμιλοῦσαι κορασίδες, καὶ πλησίον αὐτῶν πρεσβύτης διανοίγει τὰ χεῖλη εἰς σπιθαιμαῖον χάσμημα. Ἐκ πάντων δὲ τῶν στενῶν τούτων ἐνδιακτημάτων ἀναθρόσκουσι μέχρι τοῦ ὑπαιθρίου διαδρόμου αἱ χλιαραὶ καὶ ἀπόζουσαι ἀναθυμιάσεις ὅλης τῆς πολυανθρωπίας ἐκείνης, ὁμοίαις ὅχι πρὸς εὐσεβὲς πλῆθος προσκυνητῶν, ἀλλὰ μᾶλλον πρὸς διωχθέντας κατόικους ἀλωθείσης χώρας, οἵτινες συνεσωρεύθησαν ἐκεῖ ζητοῦντες μόνον ἄστυον σωτηρίας!

[Ἐπταί συνέχεια]

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ.

Η ΖΑΔΡΟΥΓΑ

Οἱ πλείστοι τῶν Κροατῶν καὶ Σέρβων χωρικῶν παρὰ μένουσι πιστοὶ εἰς τὸ παλαιὸν τῶν πατέρων τῶν ἔθιμον συζῶντες περὶ ἑνα ἀρχηγὸν καὶ περὶ μίαν ἐστίαν· λέγουσι δὲ «πλείονες χεῖρες παράγουσι πλέον ἢ μία χεὶρ, καὶ μὴ αἱ συνηνωμέναι δυνάμεις δύνανται νὰ θεμελιώσωσιν ἀσφαλεῖς οἴκους».

Κατὰ τὴν περιήγησίν μου ἀνεῦρον μεταξύ αὐτῶν τὴν εἰκόνα τοῦ πατριαρχικοῦ βίου, ὁ-

ποῖον ἀκριβῶς περιγράφει ἡμῖν αὐτὸν ἡ Παλαιὰ Διαθήκη, μετὰ μόνης τῆς διαφορᾶς ὅτι ἀντὶ νὰ διαιτῶνται ὑπὸ σκηνᾶς, κατοικοῦσιν οἰκίσκους ἐξ ἀργίλου ἐκτισμένους πέριξ τοῦ οἰκίσκου τοῦ πατριαρχοῦ.

Ὅλη δὲ αὕτη ἡ πατριὰ ἢ ἡ ζαδρούγα, ὡς ὀνομάζουσιν οἱ νότιοι Σλαβοὶ τὰς μικρὰς ταύτας κοινωνίας, περικυκλοῦται πανταχοῦθεν ὑπὸ φράκτου ἐκ συμπεπλεγμένων κλάδων, φαίνεται δὲ μακρόθεν ὡς μέγα στρατόπεδον. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ πατριαὶ ὁμοιάζουσαι πρὸς χωρία, καὶ ἔχουσιν πολλὰς ἐκταστύς ἱππων. Λέγει δὲ παροιμία τις Σλαβικὴ ὅτι «ἡ μεμονωμένη οἰκογένεια ἔχει πολὺ πλείονας λύπας ἢ χαράς», καὶ «ὁ μοναχὸς μοιάζει ὅσον τὸ δένδρον τὸ κομμένον».

Εἶνε δὲ ἡ ζαδρούγα ἐταιρεία συμπράττουσα πρὸς καλλιέργειαν κεφαλαίου κοινῷ καὶ ἀδιαιρέτῳ. Τὰ κτήματα, συγκείμενα ἐκ στρεμμάτων 150—200, εἶνε κοινὰ καὶ ἀπὸ κοινῷ καλλιεργοῦνται, τοῦ κέρδους κατατιθεμένου ἀκεραίου σχεδὸν εἰς τὸ οἰκογενειακὸν ταμεῖον. Διοικεῖ δὲ τὴν ἐταιρείαν ὁ ἀρχηγός, ὁ πρῶτος τῆς κοινότητος, ὑπὸ μὲν τῶν Σέρβων λεγόμενος *σταρεκίνα*, τουτέστιν ὁ παλαιός, ὑπὸ δὲ τῶν Κροατῶν *γοςποδάρ*, δεσπότης, καὶ ἐκλεγόμενος διὰ γενικῆς ψηφοφορίας.

Ὁ γοςποδάρ διανέμει τὴν ἐργασίαν, ἄρχει πατριαρχικῶς καὶ οἱ πάντες ἀνεξαιρέτως ὑπακούουσιν αὐτῷ. Πόση δὲ εἶνε ἡ πρὸς αὐτὸν ὑπακοή δηλοῦται ἐκ τοῦ ἐπομένου παραδείγματος, ὅπερ μοι ἐδιηγήθη ὁ φιλοξενῶν με κ. Χ., ὅστις ἔχει κτῆμα πλησίον τινὸς ζαδρούγας. Ὁ υἱὸς τοῦ πατριαρχοῦ ἔκλεψέ ποτε ὀπώρας ἐκ τοῦ κτήματος τοῦ κ. Χ., ὅστις καὶ παρεπονήθη πρὸς τὸν πατριαρχὴν διὰ τὴν γενομένην αὐτῷ ζημίαν.

— Καὶ πόσον ἀξίζουν τὰ ὀπωρικά σου; τὸν ἠρώτησεν ὁ πατριαρχής.

— Ἐν φλωρίνιον, εἶπεν ὁ κ. Χ.

Παρευθὺς ὁ σταρεκίνας ἀποτίσας τὸ φλωρίνιον ἐκάλεσε τὸν υἱὸν του καὶ τῷ εἶπε:

— Πήγαινε νὰ μου φέρῃς ἕνα μπάγκον.

Καὶ ὁ μὲν υἱὸς ὑπήκουσεν, ὁ δὲ πατὴρ τῷ ἔνευσε νὰ ἐξαπλωθῇ ἐπὶ τοῦ ξυλίνου ἐδωλίου, τὸν ἔδεσε ἐπ' αὐτοῦ ὀπισθάγκωνα καὶ τοῦ ἐκάθησεν εἴκοσι ξυλιές, μεθ' ὃ ὁ δαρεὶς υἱὸς ἡγέρθη, ἐπανέφερε τὸ ἐδῶλιον εἰς τὸν τόπον του καὶ ἐπανελθὼν ἡσπάσθη τὴν χεῖρα τοῦ πατρός του ἐπιλέγων: «Εὐχαριστῶ!».

Ὡσαύτως δὲ τιμωρεῖται καὶ ὁ καθ' ὅλον τὸ ἔτος ἀπειθήσας ἢ ἄλλως ἀμελῆς καὶ ῥάθυμος ἀποδειχθεὶς, στερούμενος κατὰ τὴν διανομήν τῶν κερδῶν τοῦ ἀνήκοντος αὐτῷ μέρους.

Παρὰ τοῖς Σέρβοις καθ' ἐκάστην Κυριακὴν πάντες οἱ πατριαρχαὶ συνέρχονται ἐν ὑπαίθρῳ καὶ δικάζουσι. Ἀποφαίνονται δὲ δημοσίᾳ περὶ